

Eğitim Denetimi Uygulamaları Kapsamında Öğretmenlere Göre Öğretmenlerin Performans Değerlendirmesine İlişkin Bir İnceleme

Prof. Dr. Münevver ÇETİN*, Gürkan SARIDAŞ**, İpek ARAÇ***

GİRİŞ

Eğitim, bütün sistemleri etkileyen, aynı zamanda bu sistemlerden etkilenen açık bir sistemdir. Teknolojinin hızla değiştiiği, küresel rekabetin arttığı ve bunların insanları ve toplumları zorladığı günümüzde, değişimle başa çıkmamızı ve buna ayak uydurmamızı sağlayacak en önemli araç eğitimidir. Eğitiminde, değişime ayak uydurması eğitim sisteminin de sürekli kendisini güncellemesini ve kaliteyi artırması ile sağlanmaktadır.

Son zamanlarda, eğitim sistemi ile ilgili ortaya atılan en büyük sorunlardan bir tanesi öğrencilerin TEOG, LYS- YGS gibi ulusal düzeyde yapılan öğrenci yerleştirme sınavlarında çok düşük puanlar alması ya da sıfır puan almasıdır. Biraz daha geniş çerçeve de bakarsak OECD'nin uluslararası alanda gerçekleştirdiği PISA sınavlarında da istenen başarıya ulaşamadığı ve diğer ülkelere göre ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. PISA 2012 Ulusal Ön Raporuna göre; Türkiye 65 ülke arasında Matematik okuryazarlığı alanında 44., okuma alanında 42. ve fen okuryazarlığı alanında 43. sırada yer almaktadır (Yıldırım ve diğerleri, 2013). Aynı şekilde, Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (IEA) tarafından düzenlenen TIMSS projesi kapsamında, Türkiye katılan 42 ülke arasında matematik ve fen alanlarında 21. sırada yer alarak ortalamanın altında kalmıştır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

Eğitim sistemimizin yukarıda bahsedilen sorunları bizleri ister istemez, okulların verdiği eğitim öğretimin kalitesini, dolayısıyla öğretmenlerin ders içi ve ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetlerini sorgulamaya yöneltmektedir. Özünde sınıf içi eğitim ve öğretim etkinliklerinin niteliğine ilişkin yargıları içeren eğitim denetimi uygulamaları Türkiye'de, istenen düzeyde olmasa da, temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde maarif müfettişleri tarafından yapılmaktadır (Öztürk, 1996; akt.Beycioğlu ve Dönmez, 2009). Fakat mevcut sistemde bu denetimin birkaç ders saati ile sınırlı kalması, öğretmenin performansını değerlendirmekten ziyade toplantı tutanakları, 1 planlar vs. gibi evrakların tam olup olmasını içermesi, süreci tam değerlendirememesi ve öğretmenleri geliştirme noktasında eksik kaldığı gözlenmektedir. Yapılan araştırmalarda öğretmen, yönetici ve müfettişlerin var olan denetim

sisteminin öğretmeni geliştirmek için yeterince rehberlik yapmadığını kanıtlar niteliktedir (Altun ve Memişoğlu, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı bu eksikliği gidermek için 8. , 9. ve 10. Kalkınma Planlarında okullarda çoklu veri kaynaklarına dayalı performans değerlendirme ve denetleme sistemini öngörmüştür. Eğitim-öğretimin kalitesinin yükseltilmesi için öğretmenlerin dikkatli ve sistemli bir süreç içinde değerlendirilmesi gerekir.

Etkin bir öğretmen değerlendirme sisteminde, öğretmen performansı değerlendirilebilmesi için bilimsel temele dayanan ölçütler ile müfettişlerden, yöneticilerden, diğer öğretmenlerden, öğrencilerden ve velilerden elde edilen çeşitli verilere dayandırılmalıdır .

Çoklu veri kaynaklarına göre değerlendirme ya da 360 derece performans değerlendirme yöntemi, tek kişinin değerlendirme yapmasından kaynaklanan hataları en aza indirmek amacıyla değerlendirme sürecine birden fazla kişiyi katan çağdaş bir denetim yöntemidir (Aytaç, 2003; akt.Milli Eğitim Bakanlığı, 2006). 360 derece değerlendirmenin bir alt basamağı öğretmenleri meslektaşlarının yani diğer öğretmenlerin değerlendirmesidir.

Bunun gerçekleştirilebilmesi içinde öncelikle “Nasıl bir öğretmen?” sorusunun cevabı aranmalıdır. Ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler kişilerin yaşamlarını ve yaşamdan beklentilerini değiştirmektedir. Bu beklentiler eğitim sistemindeki değişimleri zorunlu kılmaktadır. Eğitim sisteminin başlıca uygulayıcısı olan öğretmenler de bu değişime ayak uydurmalı ve çağın gerektirdiği yeterliklere sahip olmalıdır. Çağın değişimi ile birlikte de bu yeterlikler sürekli güncellenmelidir.

“Nasıl bir öğretmen?” sorusunun cevabı ise MEB-YÖK işbirliği ile ortaklaşa olarak Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında oluşturulmuş öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ile belirlenmiştir. Bu yeterlikler 6 yeterlik, 32 alt yeterlikten ve 225 performans göstergesinden oluşmaktadır . Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen bu performans göstergeleri öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde önemli bir araç olacaktır.

Öğretmenlerin performanslarını değerlendirmenin asıl amacı uygulamalardan elde edilen geri bildirimler aracılığı ile öğretmen uygulamalarının başarı derecelerinin nesnel olarak değerlendirilmesidir. Günümüz değişimleri kapsamında örgütsel davranışın niteliğinin değişmesi öğretmen performansının değerlendirilmesinin de önemini ortaya koymaktadır. Örgütsel verimlilik öğretmenlerin performansına bağlı olarak değişmektedir .

İlgili literatürdeki çalışmalar incelendiğinde ise öğretmenlerin performans değerlendirmeye yönelik olumlu bir bakış açısı göstermedikleri gözlenmektedir. Akşit (2006)'in bir okulun bütün öğretmenleri üzerinde yaptığı bir araştırma sonucu öğretmenlerin performans değerlendirme sürecine

güvenmediğini ortaya koymuştur. Altun ve Memişoğlu (2008)'nin yaptıkları çalışma, performans değerlendirmenin kaliteyi artırma noktasında etkili olduğu, fakat objektif bir değerlendirme olmaması durumunda okul iklimini olumsuz yönde etkileyeceği sonucu çıkmıştır. Ayrıca çoklu değerlendirmenin uzun süreli diyalog gerektirdiği göz önüne alındığında öğrenci ve veli görüşlerinin çoklu değerlendirme içerisinde çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Altun ve Memişoğlu (2011)'nin yaptığı diğer bir çalışma performans değerlendirmenin objektif yapılmadığına ilişkin olumsuz bir inanç olduğunu ve yine örgüt iklimini olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur.

Bu çalışmaların yanında Balkar ve Şahin (2010)'in araştırması, müfettişler tarafından yapılan değerlendirmeye göre performans değerlendirmenin mesleki gelişimi sağlama açısından daha olumlu algılandığını ortaya koymuştur. Alay (2006)'nın ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada performans değerlendirmenin gerekliliği olduğu sadece velinin öğretmeni değerlendirmesini olumsuz olarak algılamaktadır. Son olarak; Bıçak ve Nartgün (2009), bireysel performansın değerlendirilmesine ilişkin ölçütlerin belirlenmesinde ve değerlendirme sürecinde “ Okul Temelli Mesleki Gelişim” modelinin temel alınmasına karar vermişlerdir.

Etkili bir performans değerlendirme sistemi, öğretmenleri birer profesyonel olarak görür ve eğitim öğretim faaliyetlerinin geliştirilmesinde, etkili uygulamaların ortaya konulmasında ve eğitim sisteminin en verimli bir şekilde uygulanmasında önemli bir veri kaynağı teşkil eder. Performans değerlendirmede öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri yüksek performansı önceden bildiren karakteristik özellikler olarak görülür. Bu yeterlikler öğretmenlerin, neyi nasıl yapmaları ve hangi sonuçlara ulaşmaları gerektiğini belirtir .

Bu kapsamda eğitim sorunlarının çözülmesi, eğitimde verimliliğin yükseltilmesi ve öğretmen uygulamalarına yönelik nesnel verilerin elde edilmesi için öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri performans değerlendirmede önemli bir yol göstericidir. Performans değerlendirme ile elde edilen veriler, sorunların çözümünde etkili olacaktır.

Bu bağlamda araştırma kapsamında, eğitim denetimi uygulamaları kapsamında görev başındaki ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin performansını değerlendirmeye ilişkin bir inceleme yapılmak istenmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı eğitim denetimi uygulamaları kapsamında ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini temel alarak öğretmenlerin performanslarına yönelik algılarını ortaya koymaktır.

Yukarıdaki genel amaç kapsamında şu alt amaçlar belirlenmeye çalışılmıştır.

- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin kişisel ve mesleki değerleri ile mesleki gelişimine yönelik performans algıları ne düzeydedir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin öğrenciyi tanımaya yönelik performans algıları ne düzeydedir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin öğretme ve öğrenme sürecine yönelik performans algıları ne düzeydedir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirmeye yönelik performans algıları ne düzeydedir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin okul, aile ve toplum ilişkilerine yönelik performans algıları ne düzeydedir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin program ve içerik bilgisine yönelik performans algıları ne düzeydedir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin performans değerlendirmeleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenlere göre, öğretmenlerin performans değerlendirmeleri kıdeme göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma, çoklu veri değerlendirmenin bir basamağı olan öğretmen-öğretmen değerlendirmesi ile, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine göre performanslarını belirlemeye yönelik tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örnekler üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir .

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Tekirdağ ilinin Çerkezköy ilçesinde görev yapan 344 öğretmen oluşturmaktadır. Bu öğretmenler iki ilkokul, iki ortaokul, bir meslek lisesi ve bir anadolu lisesinde görev yapan gönüllü öğretmenlerdir.

Tablo 1. Çalışma grubunun cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Yüzde (%)	Frekans
Erkek	57,6	198
Kadın	42,4	146

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %57,6'sı (f=198) bayan, %42,4'ü (f=146) erkektir.

Tablo 2. Çalışma grubunun yaş dağılımı

Yaş	Yüzde (%)	Frekans
25 Yaş altı	11,9	41
26-30 Yaş arası	30,2	104
31-35 Yaş arası	24,7	85
36-40 Yaş arası	22,1	76
41 Yaş üzeri	11	38

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin %11,9'u (f=41) 25 yaş altı, %30,2'si (f=104) 26-30 yaş arası, %24,7'si (f=85) 31-35 yaş arası, %22,1'i (f=76) 36-40 yaş arası ve %11'i (f=38) 41 yaş üzeridir.

Tablo 3. Çalışma grubunun kıdem dağılımı

Kıdem	Yüzde (%)	Frekans
5 Yıldan az	17,2	59
6-10 Yıl arası	33,4	115
11-15 Yıl arası	23,8	82
16-20 Yıl arası	18,9	65
20 Yıl üzeri	6,7	23

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin %17,2'si (f=59) 5 yıldan az, %33,4'ü (f=115) 6-10 yıl arası, %23,8'i (f=82) 11-5 yıl arası, %18,9'u (f=65) 16-20 yıl arası ve %6,7'si (f=23) 20 yıl üzeri kıdeme sahiptir.

Tablo 4. Çalışma grubunun branş dağılımı

Branş	Yüzde (%)	Frekans
Beden Eğitimi	4,4	15
Bilişim Teknoloji	3,5	12
Biyoloji	1,2	4
Coğrafya	1,5	5

DKAB	3,2	11
Edebiyat	5,8	20
Felsefe	0,6	2
Fen Bilimleri	4,4	15
Fizik	1,7	6
Görsel Sanatlar	1,7	6
Kimya	1,5	5
Matematik	10,5	36
Meslek Dersleri	9,3	32
Müzik	2,3	8
Rehberlik	2,6	9
Sınıf Öğretmenliği	23,3	80
Sosyal Bilgiler	2,6	9
Tarih	1,2	4
Teknoloji Tasarım	0,9	3
Türkçe	6,4	22
Yabancı dil	11,6	40

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin %4,4'ü (f=15) Beden Eğitimi, %3,5'i (f=12) Bilişim Teknoloji, %1,2 (f=4) Biyoloji, %1,5 (f=5) Coğrafya, %3,2 (f=11) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %5,8 (f=20) Edebiyat, %0,6 (f=2) Felsefe, %4,4 (f=15) Fen Bilimleri, %1,7 (f=6) Fizik, %1,7 (f=6) Görsel Sanatlar, %1,5 (f=5) Kimya, %10,5 (f=36) Matematik, %9,3 (f=32) Meslek Dersleri, %2,3 (f=8) Müzik, %2,6 (f=9) Rehberlik, %23,3 (f=80) Sınıf Öğretmenliği, %2,6 (f=9) Sosyal Bilgiler, %1,2 (f=4), Tarih, %0,9 (f=3) Teknoloji Tasarım, %6,4 (f=22) Türkçe, %11,6 (f=40) Yabancı Dil dersinde görev almaktadır.

Tablo 5. Çalışma grubunun mezun olduğu okul dağılımı

Mezun Olunan Okul	Yüzde (%)	Frekans
Eğitim Yüksek Okulu	0,3	1
Eğitim Fakültesi	87,5	301
Lisansüstü Eğitim	11,6	40
Diğer	0,6	2

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin %0,3'ü (f=1) Eğitim Yüksek Okulu, %87,5'i (f=301) Eğitim Fakültesi, %11,6'sı (f=40) Lisansüstü Eğitim, %0,6 (f=2) diğer programlardan mezun olmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Temel Eğitime Destek Projesi” kapsamında geliştirilen öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin alt yeterlikleri kullanılarak beşli likert tipi forma oluşturulmuş ve araştırmada ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri 6 yeterlik ve 32 alt yeterlik ve 225 performans göstergesinden oluşmaktadır. Form oluşturulurken 32 alt yeterlik, performans göstergelerini genel olarak kapsadığı için madde haline getirilmiştir. Bazı alt yeterlikler birden fazla yargı içerdiği için birden fazla maddeye dönüştürülmüştür. Elde edilen form EK-1’de verilmiştir. Formda kişisel ve mesleki değerler – mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisi olmak üzere 6 boyut bulunmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 22.00 istatistik paket programıyla analiz edilmiştir.

BULGULAR

Öğretmenlere göre öğretmenlerin performansını değerlendirmeye yönelik algılarını belirlemek amacıyla oluşturulan beşli likert tipi formda yer alan maddelere “Tamamen Katılmıyorum”u işaretleyenler 1 puan, “Katılmıyorum”u işaretleyenler 2 puan, “Kararsızım”ı işaretleyenler 3 puan, “Katılıyorum”u işaretleyenler 4 puan ve “Tamamen Katılıyorum”u işaretleyenler 5 puan olarak değerlendirilerek yapılan analizler aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. Verilen cevaplara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

KİŞİSEL VE	BOYUT	NO	SORULAR				
				ORT	SS	ORT	SS
L	VE	1	Öğrencilere değer verir.	3,86	,83	3,55	,73
		2	Öğrencileri anlar.	3,72	,86		

	3	Öğrencilere saygı gösterir.	3,72	,76					
	4	Öğrencilerin öğrenebileceğine inanır.	3,56	,88					
	5	Öğrencilerin başaracağına inanır.	3,58	,76					
	6	Ulusal değerlere önem verir.	3,90	,97					
	7	Evrensel değerlere önem verir.	3,70	1,07					
	8	Öz değerlendirme yapar.	3,22	1,21					
	9	Kişisel gelişimine önem verir.	3,58	1,07					
	10	Mesleki gelişmeleri izler.	3,24	1,12					
	11	Mesleki gelişmelere katkı sağlar.	2,98	,98					
	12	Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlar.	3,34	,98					
	13	Mesleki yasaları izler.	3,62	1,11					
	14	Mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirir.	3,72	,90					
	ÖĞRENCİYİ TANIMA	15	Öğrencilerin gelişim özelliklerini bilir.	3,64			,92	3,63	,90
		16	Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alır.	3,60			1,09		
17		Öğrenciyi birey olarak kabul eder.	3,64	1,14					
18		Öğrenciye rehberlik eder.	3,62	,97					
ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ	19	Öğrenci merkezli bir yaklaşımla dersi planlar.	3,56	1,01	3,33	,79			
	20	Öğrenci ihtiyaçlarına uygun materyal hazırlar.	3,24	1,02					
	21	Etkili öğrenme ortamları düzenler.	3,06	1,02					
	22	Eğitimin sürekliliği için ders dışı etkinlikler düzenler.	2,98	,96					
	23	Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirir.	3,34	,87					
	24	Öğrenme öğretme sürecinde zamanı etkili yönetir.	3,58	1,01					
	25	Öğrenme öğretme sürecinde demokratik bir ortam hazırlar.	3,56	,95					
ÖĞRENMEYİ, GELİŞİMİ	26	Öğrencilere uygun ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirler.	3,42	,95	3,40	,83			
	27	Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçer.	3,28	1,09					

	28	Verileri analiz ederek yorumlar.	3,30	1,11		
	29	Öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlar.	3,54	,93		
	30	Veri sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirir.	3,44	,99		
OKUL- AİLE VE TOPLUM İLİŞKİLERİ	31	Okulun bulunduğu çevreyi tanır.	3,52	1,09	3,32	,79
	32	Okulun bulunduğu çevre olanaklarından yararlanır.	3,22	1,15		
	33	Okulu çevrenin bir kültür merkezi haline getirir.	2,92	1,05		
	34	Öğrencilerin ailelerini tanır.	3,30	1,17		
	35	Öğrencilerin aileleri ile ilişkilerde tarafsızdır.	3,62	1,05		
	36	Ailenin okula katılımı ile işbirliğini sağlar.	3,34	1,10		
PROGRAM VE İÇERİK BİLGİSİ	37	Türk Milli Eğitiminin amaçlarını ve ilkelerini eğitim öğretim faaliyetlerine yansıtır.	3,50	1,02	3,33	,85
	38	Özel alan öğretim programı bilgisine sahiptir.	3,38	1,05		
	39	Özel alan öğretim programını uygulama becerisine sahiptir.	3,38	,95		
	40	Özel alan öğretim programını izler ve değerlendirir.	3,26	1,07		
	41	Özel alan öğretim programının gelişmesine katkı sağlar.	3,12	1,00		

Analiz edilen form içinde öğretmenler, en düşük performans olarak öğretmenlerin okulu, çevrenin bir kültür merkezi haline getirme (md. 33) performansını değerlendirmektedir. En yüksek performans olarak ulusal değerlere önem verme (md. 6) performansını değerlendirmektedir.

Form içinde öğretmenlerin öz değerlendirme yapma (md. 8) performansında görüş ayrılığı söz konusudur. Öğretmenlerin öğrencilere saygı göstermesi (md. 3) ile ilgili performansta ise görüş birliği söz konusudur.

Boyutlar tek tek incelendiğinde kişisel ve mesleki değerler, mesleki gelişim boyutuna ait en yüksek performans ulusal değerlere önem vermeye (md. 6) yönelik olup, en düşük performans ise mesleki gelişmelere katkı sağlamaya (md. 11) yönelik performanstır. Bu boyutta

öğrencilere saygı gösterme (md. 3) performansında görüş birliği sağlanırken, öz değerlendirme yapma (md. 8) performansında görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Öğrenciyi tanıma boyutunda en yüksek performans öğrencilerin gelişim özelliklerini bilmeye (md. 15) yönelik performans olup, en düşük performans ise eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma (md. 16) performansıdır. Bu boyutta öğrencilerin gelişim özelliklerini bilme (md. 15) performansında görüş birliği sağlanırken, öğrenciyi birey olarak kabul etme (md. 17) performansında görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Öğrenme ve öğretme süreci boyutunda en yüksek performans öğrenme-öğretme sürecinde demokratik bir ortam hazırlamaya (md. 25) yönelik olup, en düşük performans eğitimin sürekliliği için ders dışı etkinlikler düzenlemeye (md. 22) yönelik performanstır. Bu boyutta bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirme (md. 23) performansında görüş birliği sağlanırken, öğrenme öğretme sürecinde zamanı etkili yönetme (md. 24) performansında görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme boyutunda en yüksek performans öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlamaya (md. 29) yönelik olup, en düşük performans değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçmeye (md. 27) yönelik performanstır. Bu boyutta öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim verme (md. 29) performansında görüş birliği sağlanırken, verileri analiz ederek yorumlama (md. 28) performansında görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Okul-aile ve toplum ilişkileri boyutunda en yüksek performans öğrencilerin aileleri ile ilişkilerde tarafsızlık (md. 35) olup, en düşük performans ise okulu çevrenin bir kültür merkezi haline getirme (md. 33) performansıdır. Bu boyutta genel olarak bir görüş ayrılığının yaşandığı gözlenmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin aileleri ile ilişkilerde tarafsız olma (md. 35) performansında görüş birliği sağlanırken, öğrencilerin ailelerini tanıma (md. 34) performansında görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Program ve içerik bilgisi boyutunda en yüksek performans Türk Milli Eğitiminin amaçlarını ve ilkelerini eğitim öğretim faaliyetlerine yansıtmaya (md. 37) yönelik olup, en düşük performans ise özel alan öğretim programının gelişmesine katkı sağlamaya (md. 41) yönelik performanstır. Bu boyutta özel alan öğretim programını uygulama becerisine sahip

olma (md. 39) performansında görüş birliği sağlanırken, özel alan öğretim programını izleme ve değerlendirme (md. 40) performansında görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Tablo 7. Belirlenen boyutlara göre cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

SIRA	BOYUT	ORT.	SS	MADDE NO.
1	Kişisel ve Mesleki Değerler – Mesleki Gelişim	3,55	,73	1-14
2	Öğrenciyi Tanıma	3,63	,90	15-18
3	Öğrenme ve Öğretme Süreci	3,33	,79	19-25
4	Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	3,40	,83	26-30
5	Okul, aile ve Toplum İlişkileri	3,32	,79	31-36
6	Program ve İçerik Bilgisi	3,33	,85	37-41
	Genel	3,43	,72	1-41

Form içindeki altı boyut incelendiğinde ise öğretmenler okul, aile ve toplum ilişkilerine yönelik performansı düşük bulurken, öğrenciyi tanımaya yönelik performansını yüksek bulmuşlardır. Boyutlar göz önünde bulundurulduğunda kişisel ve mesleki değerler, mesleki gelişim boyutunda görüş birliğinde bulunulmuş, öğrenciyi tanıma boyutunda ise görüş ayrılığı yaşanmıştır.

Tablo 8. Verilen cevaplara göre kadın ve erkeklerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

BOYUT	NO	SORULAR	Erkek	Erkek	Kadın	Kadın
			ORT	SS	ORT	SS
KİŞİSEL VE MESLEKİ DEĞERLER – MESLEKİ GELİŞİM	1	Öğrencilere değer verir.	3,92	,76	3,80	,91
	2	Öğrencileri anlar.	3,88	,60	3,56	1,1
	3	Öğrencilere saygı gösterir.	3,88	,53	3,56	,92
	4	Öğrencilerin öğrenebileceğine inanır.	3,76	,83	3,36	,91
	5	Öğrencilerin başaracağına inanır.	3,72	,74	3,44	,77
	6	Ulusal değerlere önem verir.	4,08	,95	3,72	,98
	7	Evrensel değerlere önem verir.	3,80	,91	3,60	1,23
	8	Öz değerlendirme yapar.	3,32	,90	3,12	1,49
	9	Kişisel gelişimine önem verir.	3,88	,83	3,28	1,20
	10	Mesleki gelişmeleri izler.	3,40	1,1	3,08	1,19

	11	Mesleki gelişmelere katkı sağlar.	2,96	,89	3,00	1,08
	12	Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlar.	3,64	,91	3,04	,98
	13	Mesleki yasaları izler.	3,48	1,1	3,76	1,12
	14	Mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirir.	3,88	,83	3,56	,96
ÖĞRENCİYİ TANIMA	15	Öğrencilerin gelişim özelliklerini bilir.	3,60	,82	3,68	1,03
	16	Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alır.	3,92	,75	3,28	1,28
	17	Öğrenciyi birey olarak kabul eder.	3,80	1	3,48	1,26
	18	Öğrenciye rehberlik eder.	3,84	,90	3,40	1
ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ	19	Öğrenci merkezli bir yaklaşımla dersi planlar.	3,60	1,1	3,52	,96
	20	Öğrenci ihtiyaçlarına uygun materyal hazırlar.	3,24	,97	3,24	1,1
	21	Etkili öğrenme ortamları düzenler.	3	,96	3,12	1,1
	22	Eğitimin sürekliliği için ders dışı etkinlikler düzenler.	3,08	1,1	2,88	,88
	23	Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirir.	3,40	,71	3,28	1,02
	24	Öğrenme öğretmen sürecinde zamanı etkili yönetir.	3,76	,72	3,40	1,22
	25	Öğrenme öğretme sürecinde demokratik bir ortam hazırlar.	3,68	,95	3,44	,96
ÖĞRENMEYİ, GELİŞİMİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME	26	Öğrencilere uygun ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirler.	3,60	,91	3,24	,97
	27	Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçer.	3,36	,99	3,20	1,19
	28	Verileri analiz ederek yorumlar.	3,36	1,1	3,24	1,2
	29	Öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlar.	3,64	,76	3,44	1,08
	30	Veri sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirir.	3,44	,96	3,44	1,04
O K	31	Okulun bulunduğu çevreyi tanır.	3,64	,81	3,40	1,32

	32	Okulun bulunduğu çevre olanaklarından yararlanır.	3,12	,97	3,32	1,32
	33	Okulu çevrenin bir kültür merkezi haline getirir.	2,88	,88	2,96	1,2
	34	Öğrencilerin ailelerini tanır.	3,48	1,1	3,12	1,24
	35	Öğrencilerin aileleri ile ilişkilerde tarafsızdır.	3,88	,83	3,36	1,19
	36	Ailenin okula katılımı ile işbirliğini sağlar.	3,60	,96	3,08	1,19
PROGRAM VE İÇERİK BİLGİSİ	37	Türk Milli Eğitiminin amaçlarını ve ilkelerini eğitim öğretim faaliyetlerine yansıtır.	3,64	1,0	3,36	,99
	38	Özel alan öğretim programı bilgisine sahiptir.	3,40	1	3,36	1,11
	39	Özel alan öğretim programını uygulama becerisine sahiptir.	3,24	1,0	3,52	,87
	40	Özel alan öğretim programını izler ve değerlendirir.	3,04	1,1	3,48	1,0
	41	Özel alan öğretim programının gelişmesine katkı sağlar.	3,08	1,2	3,16	,80

Çalışma grubundaki öğretmenlerin verdiği cevaplar yukarıda incelenmiştir.

Tablo 9. Belirlenen boyutların cinsiyete göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

SIRA	BOYUT	Erkek ORT.	Erkek SS	Kadın ORT.	Kadın SS
1	Kişisel ve Mesleki Değerler – Mesleki Gelişim	3,69	,59	3,42	,83
2	Öğrenciyi Tanıma	3,79	,70	3,46	1,05
3	Öğrenme ve Öğretme Süreci	3,39	,72	3,27	,87
4	Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	3,48	,76	3,31	,89
5	Okul, aile ve Toplum İlişkileri	3,43	,57	3,21	,96
6	Program ve İçerik Bilgisi	3,28	,88	3,38	,84
	Genel	3,51	,60	3,34	,82

Cinsiyete göre öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesini incelediğimizde erkeklerin kadınlara göre daha çok görüş birliği içinde olduğu gözlenmektedir. Erkekler sadece program ve içerik bilgisi boyutunda kadınlara göre daha çok görüş ayrılığı yaşamıştır.

Cinsiyete göre öğretmenlerin performans değerlendirmelerini incelediğimizde erkeklerin performans değerlendirmesinin kadınlara göre daha olumlu olduğu gözlenmektedir. Boyutlara göre incelediğimizde ise program ve içerik bilgisinin kadınlarda daha olumlu olduğu diğer boyutlarda ise erkeklerin daha olumlu olduğu gözlenmektedir.

Tablo 10. Verilen cevapların kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

BOYUT	NO	SORULAR										
			5- ORT	5- SS	6-10 ORT	6-10 SS	11-15 ORT	11-15 SS	16-20 ORT	16-20 SS	21+ ORT	21+ SS
KİŞİSEL VE MESLEKİ DEĞERLER – MESLEKİ GELİŞİM	1	Öğrencilere değer verir.	3,81	,83	3,87	,99	3,88	,84	4,25	,50	3,71	,76
	2	Öğrencileri anlar.	3,69	,87	3,67	1,05	3,75	,87	3,72	,88	3,71	,76
	3	Öğrencilere saygı gösterir.	3,69	,87	3,80	,76	3,63	,74	3,50	,58	3,86	,69
	4	Öğrencilerin öğrenebileceğine inanır.	3,25	,86	3,60	,83	3,50	1,1	4,00	,82	4,00	,82
	5	Öğrencilerin başaracağına inanır.	3,31	,70	3,60	,83	3,75	,89	4,00	,82	3,71	,49
	6	Ulusal değerlere önem verir.	4,06	,99	3,73	1,03	4,00	,54	3,75	,96	3,86	1,4
	7	Evrensel değerlere önem verir.	3,81	1,1	3,80	1,08	3,63	,92	3,75	1,3	3,29	1,3
	8	Öz değerlendirme yapar.	3,38	1,3	3,00	1,25	3,38	1,4	3,50	1,3	3,00	,82
	9	Kişisel gelişimine önem verir.	3,56	1,1	3,53	1,13	3,38	1,3	3,25	,96	4,14	,90
	10	Mesleki gelişmeleri izler.	3,25	1,1	3,27	1,22	3,00	1,1	3,00	,82	3,57	1,3

Eğitim Denetimi Uygulamaları Kapsamında Öğretmenlere Göre Öğretmenlerin Performans Değerlendirmesine İlişkin Bir İnceleme

	11	Mesleki gelişmelere katkı sağlar.	3,19	,98	3,07	1,1	2,63	,92	2,75	,50	2,86	1,2
	12	Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlar.	3,38	1,2	3,40	,83	3,00	,93	3,50	1,0	3,49	,98
	13	Mesleki yasaları izler.	3,56	1,2	3,40	1,1	4,00	1,1	4,00	,82	3,57	1,3
	14	Mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirir.	3,63	1,0	3,73	,70	3,50	,93	4,00	,82	4,00	1,2
ÖĞRENCİYİ TANIMA	15	Öğrencilerin gelişim özelliklerini bilir.	3,63	,89	3,73	1,10	3,50	1,2	3,50	,58	3,71	,49
	16	Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alır.	3,25	1,3	3,80	1,01	3,38	1,1	3,75	,50	4,14	,90
	17	Öğrenciyi birey olarak kabul eder.	3,69	1,1	3,60	,99	3,75	1,5	3,50	,58	3,57	1,5
	18	Öğrenciye rehberlik eder.	3,50	,89	3,80	,86	3,63	1,2	3,50	,58	3,57	1,4
ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ	19	Öğrenci merkezli bir yaklaşımla dersi planlar.	3,50	1,2	3,80	,94	3,50	1,1	3,50	,58	3,29	1,1
	20	Öğrenci ihtiyaçlarına uygun materyal hazırlar.	3,19	1,2	3,33	1,1	3,38	1,1	3,25	,50	3,00	1,0
	21	Etkili öğrenme ortamları düzenler.	2,94	1,1	3,07	,80	3,13	1,5	3,50	,58	3,00	1,2
	22	Eğitimin sürekliliği için ders dışı etkinlikler düzenler.	3,13	,96	3,00	,85	2,75	1,0	3,50	,58	2,57	1,3

	23	Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirir.	3,25	1,1	3,40	,74	3,63	,92	3,25	,96	3,14	,69
	24	Öğrenme öğretmen sürecinde zamanı etkili yönetir.	3,50	1,2	3,73	,80	3,38	1,3	3,50	,58	3,71	,96
	25	Öğrenme öğretme sürecinde demokratik bir ortam hazırlar.	3,50	1,0	3,73	,88	3,38	1,2	3,25	,50	3,71	,95
ÖĞRENMEYİ, GELİŞİMİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME	26	Öğrencilere uygun ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirler.	3,06	,77	3,80	,94	3,13	,84	3,75	,96	3,57	1,3
	27	Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçer.	3,13	1,0	3,33	1,11	3,00	1,4	3,75	,96	3,57	,98
	28	Verileri analiz ederek yorumlar.	3,50	1,2	3,33	1,1	2,75	1,0	3,25	,96	3,43	1,3
	29	Öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlar.	3,63	1,0	3,67	,72	3,38	1,1	3,25	,96	3,43	1,1
	30	Veri sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirir.	3,38	,89	3,20	1,08	3,88	,99	3,50	,58	3,57	1,3
	OKUL- AİLE VE	31	Okulun bulunduğu çevreyi tanır.	3,63	1,3	3,33	1,1	3,38	1,3	3,25	,50	4,00

Eğitim Denetimi Uygulamaları Kapsamında Öğretmenlere Göre Öğretmenlerin Performans Değerlendirmesine İlişkin Bir İnceleme

	32	Okulun bulunduğu çevre olanaklarından yararlanır.	3,38	1,2	3,33	1,2	2,75	1,6	3,50	,84	3,29	,76
	33	Okulu çevrenin bir kültür merkezi haline getirir.	2,81	,91	3,20	1,2	2,88	1,3	2,75	,50	2,71	1,1
	34	Öğrencilerin ailelerini tanır.	3,38	1,2	3,60	1,1	2,75	1,3	3,50	1,0	3,00	1,3
	35	Öğrencilerin aileleri ile ilişkilerde tarafsızdır.	3,31	1,2	4,13	,83	3,38	1,1	3,50	1,3	3,57	,79
	36	Ailenin okula katılımı ile işbirliğini sağlar.	3,13	1,4	3,33	,72	3,38	1,1	3,25	,50	3,86	1,5
PROGRAM VE İÇERİK BİLGİSİ	37	Türk Milli Eğitiminin amaçlarını ve ilkelerini eğitim öğretim faaliyetlerine yansıtır.	3,31	1,3	3,60	,91	3,38	1,1	3,75	,96	3,71	,76
	38	Özel alan öğretim programı bilgisine sahiptir.	3,19	1,1	3,60	1,1	3,00	1,2	3,50	,58	3,71	,95
	39	Özel alan öğretim programını uygulama becerisine sahiptir.	3,31	,87	3,53	1,1	2,88	1,1	3,50	,58	3,71	,76
	40	Özel alan öğretim programını izler ve değerlendirir.	3,13	1,2	3,53	1,1	2,75	1,0	3,00	,82	3,71	,95
	41	Özel alan öğretim programının gelişmesine katkı sağlar.	3,00	,89	3,20	1,1	2,75	,70	3,75	,96	3,29	1,4

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin formda verdiği cevaplar yukarıda incelenmiştir.

Tablo 11. Verilen cevapların kıdem yılına göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

SIRA	BOYUT	5- ORT	5- SS	6-10 ORT	6-10 SS	11-15 ORT	11-15 SS	16-20 ORT	16-20 SS	21+ ORT
1	Kişisel ve Mesleki Değerler – Mesleki Gelişim	3,54	,79	3,53	,73	3,50	,78	3,66	,60	3,62
2	Öğrenciyi Tanıma	3,51	,92	3,73	,87	3,56	1,1	3,56	,52	3,75
3	Öğrenme ve Öğretme Süreci	3,29	,91	3,44	,68	3,30	,99	3,39	,38	3,20
4	Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	3,34	,87	3,47	,71	3,23	,86	3,50	,77	3,51
5	Okul, aile ve Toplum İlişkileri	3,27	,97	3,49	,62	3,08	,93	3,21	,48	3,40
6	Program ve İçerik Bilgisi	3,19	,85	3,49	,87	2,95	,94	3,50	,60	3,63
	Genel	3,36	,78	3,53	,63	3,27	,85	3,47	,53	3,52

Kıdeme göre öğretmenlerin performans değerlendirmeleri incelendiğinde 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin daha çok görüş birliği içinde olduğu, 11-15 yıl arasındaki öğretmenlerin ise diğer kıdemlere göre daha çok görüş ayrılığı yaşadığı gözlenmektedir.

Öğretmenlerin performanslarını değerlendirmelerini incelediğimizde 21 ve üzer yıl kıdeme sahip öğretmenlerin performanslara olumlu baktığını, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin ise diğerlerine göre daha olumsuz olduğu gözlenmektedir. Boyutlara göre incelediğimizde ise kişisel ve mesleki değerler , mesleki gelişim boyutunda 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin, öğrenciyi

tanıma boyutunda 21 yıl üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin, öğrenme ve öğretim süreci boyutunda 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme boyutunda 21 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin, okul, aile ve toplum ilişkilerinde 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin, program ve içerik bilgisi boyutunda ise 21 yıl üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin olumlu performans değerlendirmesinde buldukları gözlenmiştir.

TARTIŞMA

İlgili literatür incelendiğinde duygusallık, örgüt kültürü, okul iklimi, okul müdürünün liderlik stili gibi değişkenlerin öğretmen performansı üzerine etkilerinin incelenmiş olduğunu görülmektedir. Performans değerlendirme ile ilgili diğer çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin performansını ölçmek yerine performans değerlendirme sistemine ilişkin araştırmalara rastlanmaktadır.

Alay (2006) ve Ernalbant (2014)'ın yaptığı çalışmaya göre öğretmenler klasik denetim sistemini yetersiz görmekte ve çoklu veri sistemi ile performans değerlendirme için de öğretmenlerin öğretmenleri değerlendirmesini uygun bulmaktadır. Fakat bu süreçte değerlendirenlerin objektif olmadığı düşüncesi insan ilişkilerini olumsuz etkileyeceği yönündedir. Araştırma kapsamında öğretmenlerin performans değerlendirmesinin öğretmenler tarafından yapılması uygun bir süreç içermektedir.

Altun ve Memişoğlu (2008) ile Balkar ve Şahin (2010) tarafından yapılan araştırmalara göre mevcut değerlendirme sisteminin öğretmenlere rehberlik açısından bakıldığında yetersiz kaldığı vurgulanmış ve eğitimde denetimi yeniden yapılandırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, müfettiş denetiminden performans değerlendirmeye geçişi uygun görmüşlerdir. Böylece mesleki gelişimlerine de katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında da öğretmenler, öğretmenlerin performansını öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine göre değerlendirmektedir.

Akşit (2006)'in yaptığı araştırmaya göre öğretmenlerin performans değerlendirme sürecine güvenmediği görülmektedir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin en fazla endişe ettiği konu değerlendirmenin amacı ve uygulaması ile ilgilidir. Araştırma kapsamındaki sonuçların "Kararsızım" seçeneğinde yoğunlaşmasının nedeni de öğretmenlerin performans değerlendirmenin uygulama ve amacı ile ilgili belirsizlik içerisinde olmasıdır.

Öğretmenlerin diğer öğretmenler tarafından değerlendirilmesi değerlendirme sürecine farklı bir boyut kazandırır. Buna rağmen öğretmenlerin öğretmenleri değerlendirmesini

inceleyen yeterince kaynak araştırması yapılmamıştır. Bu konudaki tartışmalar halen sürmektedir. Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini bilmesinden dolayı öğretmenlerin öğretmenleri değerlendirmesi daha önemli bir bulgu ortaya koymaktadır (Peterson 1995; akt. Milli Eğitim Bakanlığı, 2006). Araştırma kapsamında yapılan öğretmenlerin öğretmenleri değerlendirmesi de bu bağlamda tutarlıdır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkelerin gelişmesi ve ilerleyebilmesi için öncelikle eğitim sisteminin geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminin başrol oyuncuları ise öğretmenlerdir. Öğretmenlerin kendini geliştirmesi ile eğitim sisteminin gelişmesi sağlanacak ve ülkenin ilerlemesine zemin hazırlanacaktır. Öğretmenlerin kendini geliştirmesi ise mevcut performanslarının geliştirilmesi ile mümkündür. Bu bağlamda performans değerlendirme öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamada etkin rol oynamaktadır.

Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında öğretmenler, öğretmenlerin çoklu veri kaynaklarına göre performans değerlendirmesine olumlu bakmaktadır. Aynı zamanda performans değerlendirmedeki objektif tutum öğretmenlerin hangi konularda daha çok gelişmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır. Bu sistem aynı zamanda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine de katkı sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre öğretmenler diğer öğretmenlerin performansını yeterlikler kapsamında “Kararsız” olarak değerlendirmektedir. Bu kapsamda öğretmenlere göre öğretmenlerin performansı ortalamanın biraz üstü olarak ortaya çıkmıştır.

Elde edilen bulgular kapsamında öğretmenlerin mesleklerini sınıf içi etkinliklerle kısıtladığı gözlenmiştir. Bu nedenle öğrenciyi iyi tanımakta ve öğrencinin gelişim özelliklerini iyi bilmektedir fakat öğrencinin hayata hazırlanmasında etkin rol oynayamamaktadır. Okulu kültür merkezi halinde getirmeye yönelik performansının düşük olması bu durumun etkenlerinden birisidir. Bu da açık sistem olan okulların ve yapılandırmacı eğitim sisteminin tersine bir durum ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenin özel alan programını uygulaması ve uygularken öğretimi çeşitlendirme performansı yüksek bulunurken, özel alan programına katkı sağlaması ve mesleki gelişimini sürdürme performansı düşük bulunmuştur. Bu da öğrenciyi sınıf içi faaliyetler ile sınırlandırmasının nedenini ortaya çıkarmaktadır. Çünkü öğretmen de kendi

gelişimini sınıf içi faaliyetler ile sınırlandırmaktadır. Bunun sonucu olarak da aile ile ilişkileri zayıflamaktadır.

Eğitim denetimi uygulamaları kapsamında ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini temel alarak öğretmenlerin performanslarına yönelik algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmadan elde sonuçlara göre belirlenen öneriler şu şekildedir:

- Öğretmenlerin performans değerlendirme sistemine karşı olumlu tutum geliştirmeleri için bilgilendirme çalışmalarının yapılması
- Okul, aile ve toplum ilişkilerinin kuvvetlenmesi için sosyal etkinliklerin düzenlenmesi
- Öğretmenlerin bilimsel toplantılara katılımını teşvik edici eğitim politikalarının geliştirilmesi
- Öğretmenler birbirlerine öğrenme yoldaşlığı yapabilmesi için okul içi sosyal etkinliklerin düzenlenmesi
- Okul içinde öğretmenlerin öğretmenleri değerlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi ile öğretmenlerin gelişiminin sağlanması önerilmektedir.

EK-1

Değerli öğretmenim;

Bu çalışma, 7 Uluslararası Eğitim Denetimi Kongresi için hazırlamakta olduğumuz “Öğretmenlere göre öğretmenlerin performans değerlendirmesi” konulu bilimsel çalışma için yapılmaktadır. Anketi cevaplandırırken ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz çabadan dolayı teşekkür ederiz.

İpek ARAÇ – Gürkan SARIDAŞ

Prof. Dr. Münevver Çetin

Marmara Üniversitesi EYD YL Öğr.

Marmara Üniversitesi

BÖLÜM I**Kişisel Bilgiler:**

1. Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın
2. Yaşınız (lütfen yazınız):
3. Kıdem:

() 5 yıldan az () 6 -10 () 11-15 () 16-20 () 21 +

4. Branşınız (lütfen yazınız):
5. Mezun olduğunuz okul:

() Öğretmen Okulu () Eğitim Yüksekokulu () Eğitim Fakültesi

() Lisansüstü eğitim (YL/DR) () Diğer

BÖLÜM II

- **Bu bölümü doldururken lütfen ülkemizde görev yapan öğretmenleri göz önünde bulundurunuz.**

NO	SORULAR	Tamamen	Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen	Katılmıyorum
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
1	Öğrencilere değer verir.							
2	Öğrencileri anlar.							
3	Öğrencilere saygı gösterir.							
4	Öğrencilerin öğrenebileceğine inanır.							

5	Öğrencilerin başaracağına inanır.					
6	Ulusal değerlere önem verir.					
7	Evrensel değerlere önem verir.					
8	Öz değerlendirme yapar.					
9	Kişisel gelişimine önem verir.					
10	Mesleki gelişmeleri izler.					
11	Mesleki gelişmelere katkı sağlar.					
12	Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlar.					
13	Mesleki yasaları izler.					
14	Mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirir.					
15	Öğrencilerin gelişim özelliklerini bilir.					
16	Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alır.					
17	Öğrenciyi birey olarak kabul eder.					
18	Öğrenciye rehberlik eder.					
19	Öğrenci merkezli bir yaklaşımla dersi planlar.					
20	Öğrenci ihtiyaçlarına uygun materyal hazırlar.					
21	Etkili öğrenme ortamları düzenler.					
22	Eğitimin sürekliliği için ders dışı etkinlikler düzenler.					
23	Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirir.					
24	Öğrenme öğretmen sürecinde zamanı etkili yönetir.					
25	Öğrenme öğretme sürecinde demokratik bir ortam hazırlar.					
26	Öğrencilere uygun ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirler.					
27	Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçer.					
28	Verileri analiz ederek yorumlar.					
29	Öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlar.					

30	Veri sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirir.					
31	Okulun bulunduğu çevreyi tanır.					
32	Okulun bulunduğu çevre olanaklarından yararlanır.					
33	Okulu çevrenin bir kültür merkezi haline getirir.					
34	Öğrencilerin ailelerini tanır.					
35	Öğrencilerin aileleri ile ilişkilerde tarafsızdır.					
36	Ailenin okula katılımı ile işbirliğini sağlar.					
37	Türk Milli Eğitiminin amaçlarını ve ilkelerini eğitim öğretim faaliyetlerine yansıtır.					
38	Özel alan öğretim programı bilgisine sahiptir.					
39	Özel alan öğretim programını uygulama becerisine sahiptir.					
40	Özel alan öğretim programını izler ve değerlendirir.					
41	Özel alan öğretim programının gelişmesine katkı sağlar.					